

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง

อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลปาดอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1

สารบัญ (ต่อ)

5.2	พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3	ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน	
6.1	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2	แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2566	7-1
7.3	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง		อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2533-2564	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565	2-7
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565	2-7
2.5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565	2-9
3-1	สมบัติดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2566-2570	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดภูเก็ต	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	2-6
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	6-5
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	7-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy Model : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลป่าตอง อำเภอเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากรภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน / สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

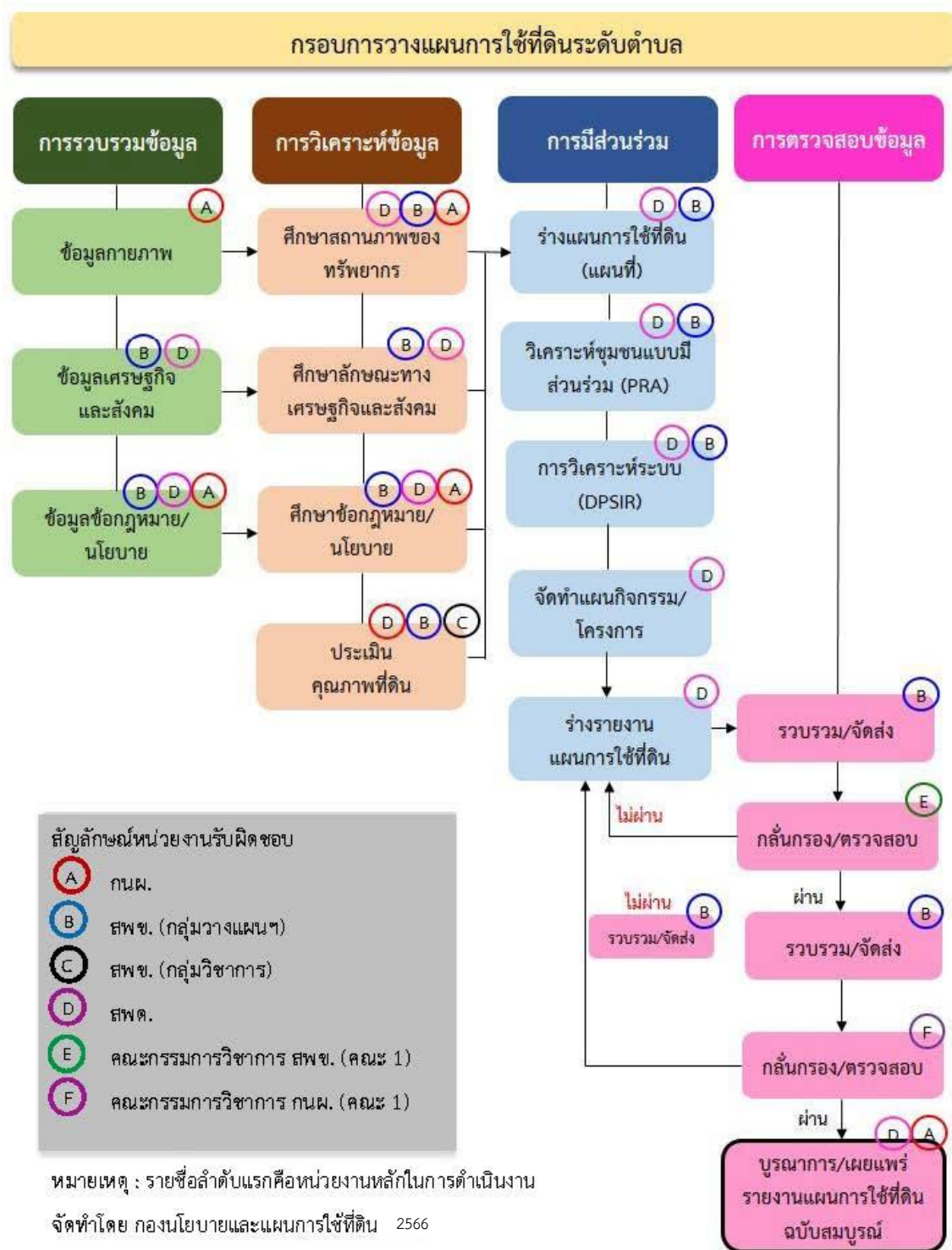
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

"พลิกฟื้นป่าตอง เป็นเมืองที่ไม่มีวันตาย PATONG CITY NEVER DIES"
(องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตอง , 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

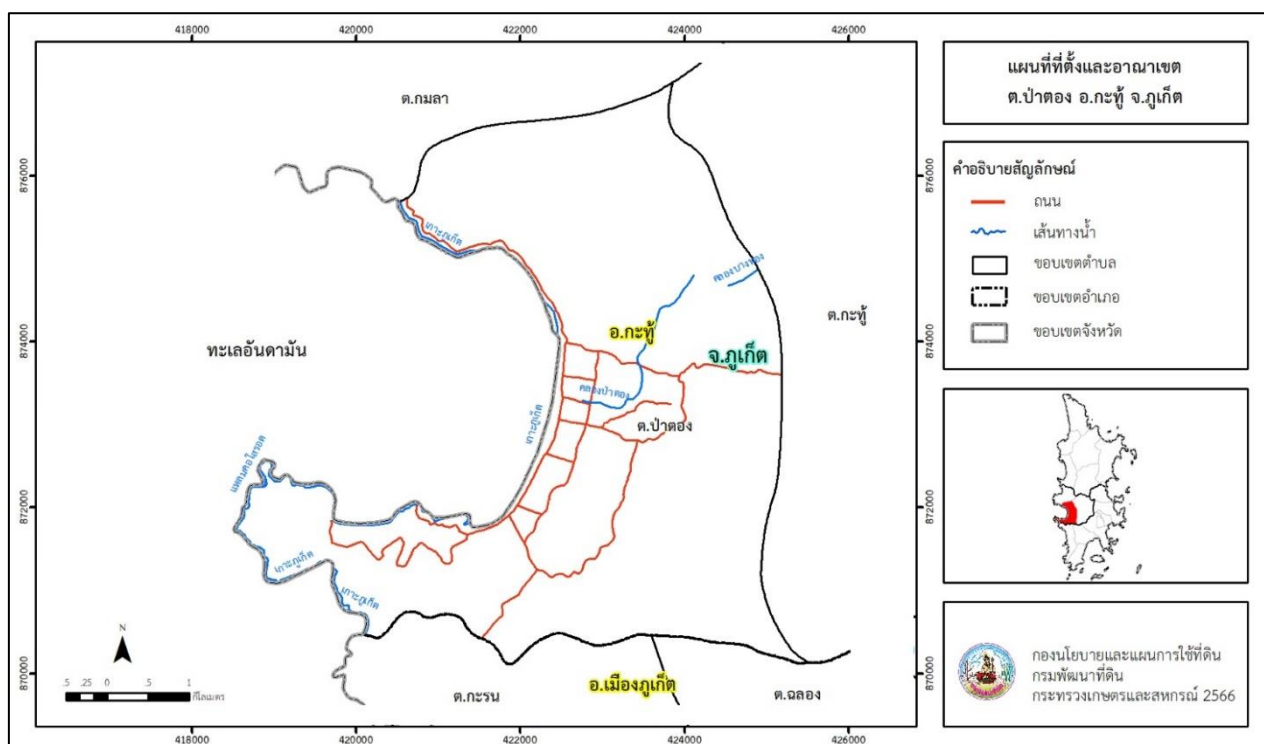

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลปาดอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเกาะกู่ มีพื้นที่ประมาณ 24 ตารางกิโลเมตร หรือ 14,790 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลกมลา อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลกระรนและตำบลฉลอง อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลปากะกู่ อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลปาดอง อำเภอเมืองเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลปาดอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต อยู่ในเขตเทศบาลเมืองปาดอง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงชัน สภาพราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และพื้นที่สูงชัน มีภูเขาล้อมรอบ มีเทือกเขาล้อมรอบ 3 ด้าน ส่วนด้านทิศตะวันตกมีลักษณะเป็นอ่าวเกิดชายหาดทอดตัวยาวติดกับทะเลอันดามัน เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองป่าตอง คลองบางทอง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25.5 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,333.4 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 179 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 352.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 23 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดภูเก็ต ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนธันวาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดภูเก็ต¹ (พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	25.1	33.0	28.4	71.0	51.5	5.8	75.3	47.3
ก.พ.	25.4	34.0	29.0	69.0	28.1	3.8	72.5	26.8
มี.ค.	26.0	34.4	29.5	71.0	84.7	8.2	81.2	73.2
เม.ย.	26.3	34.1	29.6	75.0	148.8	12.8	76.2	113.4

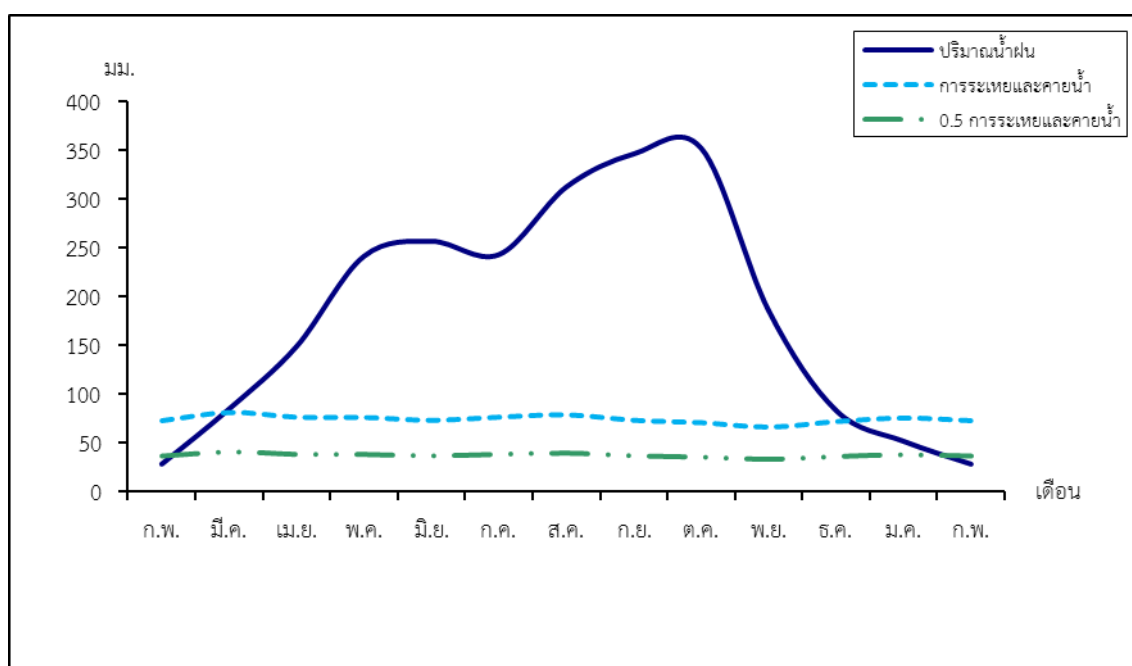
แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

พ.ค.	26.2	33.2	29.1	79.0	241.4	18.7	76.0	148.2
มิ.ย.	25.8	32.6	28.6	79.0	256.7	19.0	72.9	150.7
ก.ค.	25.7	32.3	28.5	79.0	243.0	19.1	76.3	148.5
ส.ค.	25.6	32.2	28.3	79.0	312.4	19.6	78.7	156.2
ก.ย.	25.1	31.9	27.8	81.0	346.3	21.6	72.9	159.6
ต.ค.	25.0	31.8	27.7	82.0	352.1	23.2	70.4	160.2
พ.ย.	25.3	32.1	28.0	79.0	185.4	16.4	65.7	130.4
ธ.ค.	25.0	32.1	27.9	75.0	83.0	10.7	71.6	72.0
เฉลี่ย	25.5	32.8	28.5	76.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,333.4	178.9	889.7	1,386.5

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ต่ำมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่าวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,678 ไร่ หรือร้อยละ 31.62 ของพื้นที่ตำบล

2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 2,629 ไร่ หรือร้อยละ 17.77 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2,278 ไร่ หรือร้อยละ 15.40 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยางพารา/มะพร้าว

2.2) ไม้ผล มีเนื้อที่ 342 ไร่ หรือร้อยละ 2.31 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะพร้าว/กล้วย

2.3) พืชสวน มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 6,983 ไร่ หรือร้อยละ 47.21 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 230 ไร่ หรือร้อยละ 1.56 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทะเล แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

5) พื้นที่เขตลัด มีเนื้อที่ 270 ไร่ หรือร้อยละ 1.84 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หาดทราย พุ่มหญ้า ธรรมชาติ ที่หินโผล่

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,678	31.62
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	3,606	24.38
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	61	0.41
U405	ถนน	129	0.87
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	58	0.39
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	824	5.57
A	พื้นที่เกษตรกรรม	2,629	17.77
A301	ไม้ยืนต้นผสม	9	0.06
A302	ยางพารา	2,142	14.48
A302/A405	ยางพารา/มะพร้าว	52	0.35
A302/A405/A411	ยางพารา/มะพร้าว/กล้วย	3	0.02
A303	ปาล์มน้ำมัน	72	0.49
A401	ไม้ผลผสม	201	1.36
A403	ทุเรียน	3	0.02
A405	มะพร้าว	108	0.73
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	30	0.20

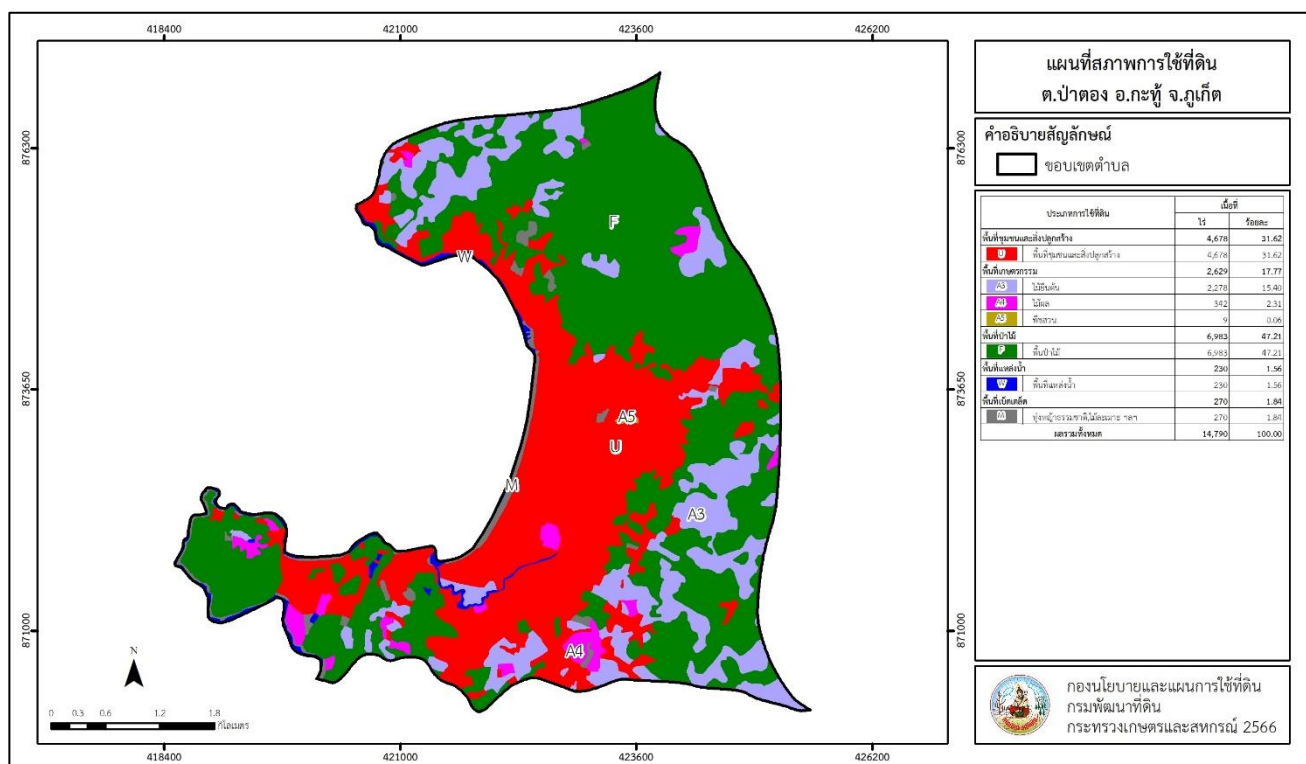

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

A502	พืชผัก	9	0.06
F	พื้นที่ป่าไม้	6,983	47.21
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	114	0.77
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	6,869	46.44
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	270	1.84
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	88	0.60
M403	ที่ดินโผล่	45	0.31
M405	พื้นที่ถม	31	0.21

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	230	1.56
M601	หาดทราย	106	0.72
W103	ทะเล	179	1.21
W202	บ่อน้ำในไร่นา	17	0.12
ผลรวมทั้งหมด		14,790	100.00

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ตำบลป่าตองอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลเมืองป่าตองมีประชากรรวม 19,240 คน แยกเป็นชาย 9,222 คน เป็นหญิง 10,018 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 813.19 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 16,577 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 348 ครัวเรือน หรือร้อยละ 2.10 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 16,229 ครัวเรือน หรือร้อยละ 97.90 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง ตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลป่าตอง	16,577	9,222	10,018	19,240

หมู่ที่ 0 ป่าตอง	16,577	9,222	10,018	19,240
ที่มา : กรมการปกครอง (2566)				

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	16,577	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	348	2.10
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	16,229	97.90

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลป่าตองมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 16,577 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 0.89 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลป่าตองประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา ทุเรียน มังคุด มะพร้าวแก้ว และเงาะ ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 335,331.11 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 131,386.32 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 245,293.45 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 96,108.60 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 90,037.66 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 35,277.72 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2- 5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลเทศบาลเมืองป่าตอง	322,183.80	12,515.96	628.22	3.13	335,331.11	131,386.32	245,293.45	96,108.60
หมู่ที่ 1 บ้านนาใน	261,712.42	5,109.32	2,005.96	-	268,827.70	120,092.29	159,748.45	71,363.76
หมู่ที่ 2 บ้านโคกมะขาม	270,175.91	50,038.24	191.2	-	320,405.35	141,769.88	261,459.85	115,688.24
หมู่ที่ 3 บ้านกะหลิม	220,387.18	85.47	-	-	220,472.65	73,282.10	191,474.62	63,643.55
หมู่ที่ 4 บ้านไสน้ำเย็น	426,439.25	-	-	-	426,626.17	184,217.11	361,629.91	156,151.74
หมู่ที่ 5 บ้านมอญ	375,714.64	89.25	-	-	375,803.89	129,289.13	186,546.88	64,178.38
หมู่ที่ 6 ชายวัด	388,432.07	24,913.04	81.52	27.17	413,453.80	121,429.37	407,840.49	119,780.77
หมู่ที่ 7 หาดป่าตอง	293,415.97	2,042.02	684.87	-	296,142.86	129,562.50	160,869.37	70,380.35

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566.

แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566.

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่างๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 4,507 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 5,853 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 1,149 ไร่

(2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1AR เนื้อที่ 1,917 ไร่

(3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 1,158 ไร่

(4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1BR เนื้อที่ 260 ไร่

(5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 4,833 ไร่

(6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 2,156 ไร่

(7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 836 ไร่

(8) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 2,481 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลป่าตอง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 2,333.4 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลป่าตอง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองบางทอง และคลองป่าตอง

3.2.3 น้ำใต้ดินจากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2566) พบว่า ตำบลป่าตอง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 3 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 4 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 4 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Ko-sclA ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Hh-lsA ชุดดินห้วยหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 62 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Koi-sclD ชุดดินโคกกลอย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 243 ไร่ หรือร้อยละ 1.64 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Tim-sclB ชุดดินท้ายเหมือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 180 ไร่ หรือร้อยละ 1.22 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 4 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ BEACH หาดทราย มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ ML ที่ดินดัดแปลง มีเนื้อที่ 3543 ไร่ หรือร้อยละ 23.96 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 10,198 ไร่ หรือร้อยละ 68.95 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 385 ไร่ หรือร้อยละ 2.60 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 62 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินห้วยหิน (Hh)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

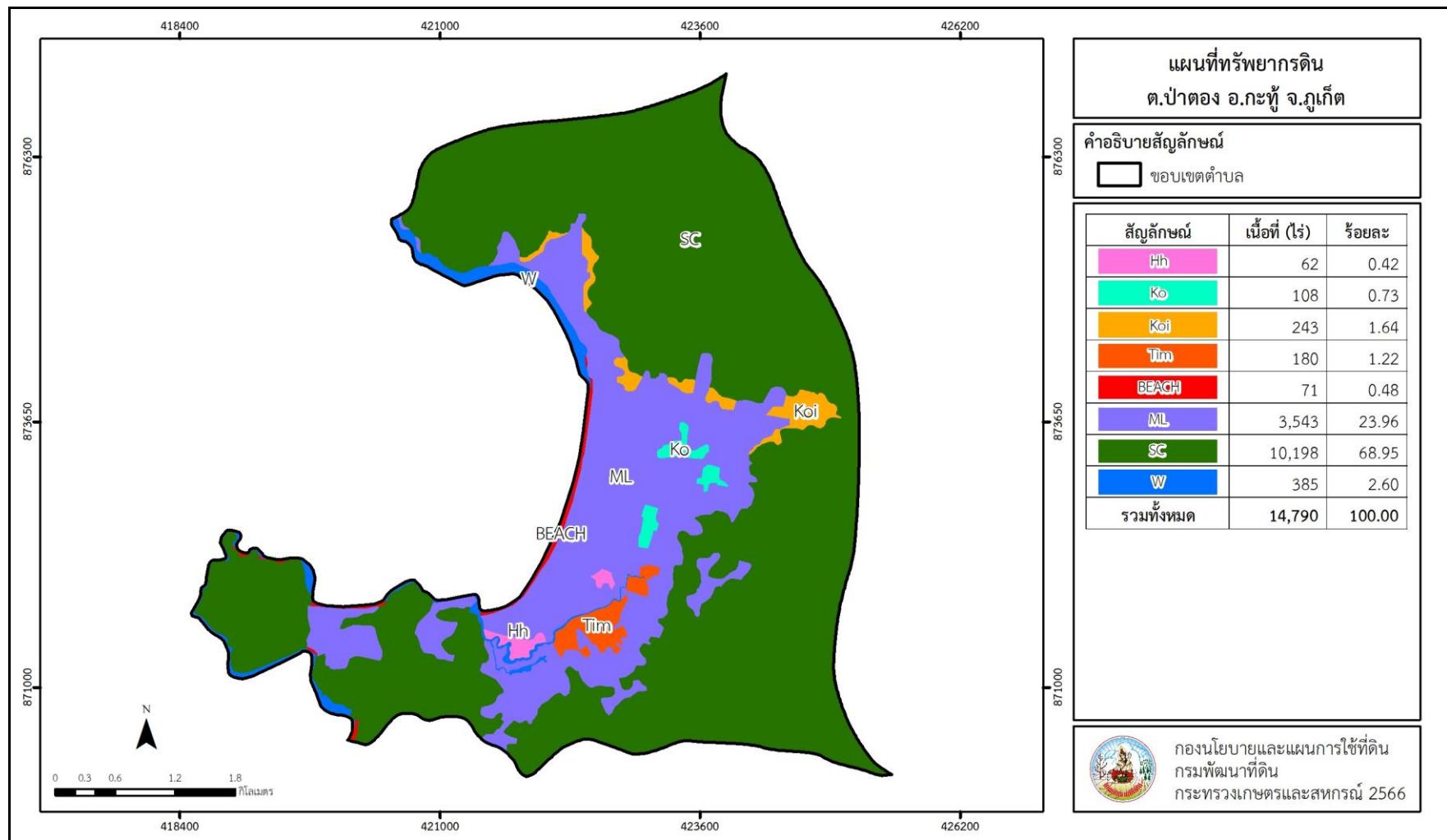
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอึดตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Hh-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	<2	-	62	0.42
Koi-sclD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	243	1.64
Ko-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	108	0.73
Tim-sclB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	180	1.22
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,198	68.95
BEACH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71	0.48
ML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,543	23.96
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	385	2.60
รวมทั้งหมด											14,790	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลป่าตอง คือ

- 1) ขาดความรู้ในการนำวัสดุปรับปรุงดินไปใช้
- 2) พื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันและมีอาคารสิ่งปลูกสร้าง ทำให้การขนส่งวัสดุทางการเกษตรที่มีปริมาณเยอะและหนักขนส่งลำบาก
- 3) ประสบปัญหาโรคและแมลง
- 4) ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการตลาดสินค้าเกษตร
- 5) ไม่มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรในช่วงที่ผลผลิตมีเยอะ
- 6) บริเวณที่มีความลาดชัน และมีการชะล้างพังทลายในช่วงฤดูฝน
- 7) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่เหมาะสมต่อการปลูกผัก
- 8) ดินมีสภาพเป็นกรด
- 9) ขาดการสนับสนุนวัสดุสำหรับทำปุ๋ยหมัก เพื่อส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์
- 10) การทำเกษตรต้องใช้ต้นทุนสูง แต่ผลตอบแทนต่ำ
- 11) น้ำเน่าเสีย/น้ำกร่อย/น้ำเป็นสนิม
- 12) การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 13) ขาดแคลนน้ำใช้อุปโภค บริโภค ช่วงฤดูแล้ง แต่พอถึงช่วงหน้าฝน น้ำมีปริมาณเยอะ แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งได้
- 14) ขาดแรงงานทำการเกษตร
- 15) สภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย ทำให้การระบายน้ำไม่ดีเท่าที่ควร
- 16) การขยายตัวของชุมชนเมืองทำให้การเกษตรลดน้อยลง
- 17) บริบทของคนในชุมชนเป็นแบบการท่องเที่ยวไม่เน้นด้านการทำเกษตร
- 18) พันธุ์พืชที่ปลูกไม่เหมาะสมกับพื้นที่
- 19) ขาดเมล็ดพันธุ์ผักในการปลูก
- 20) ไม่มีการส่งเสริมและให้ความรู้การแปรรูปพืชท้องถิ่น (ส้มควาย)
- 21) การรวมกลุ่มของเกษตรกรไม่เข้มแข็ง

- 22) ขาดการรวมกลุ่มสหกรณ์ในชุมชน
- 23) ไม่มีพื้นที่จำหน่ายสินค้าเกษตร
- 24) ผลผลิตน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- 25) มีแหล่งต้นน้ำแต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลป่าตอง มีความต้องการ 15 ประการ คือ

- 1) ต้องการสนับสนุนวัสดุสำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์
- 2) ต้องการสนับสนุนพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับพื้นที่
- 3) ต้องการความรู้เรื่องการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก และดินสำหรับปลูกพืช
- 4) ต้องการองค์ความรู้ด้านการปราบศัตรูพืชและโรคพืช
- 5) ต้องการสารปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์)
- 6) ต้องการตลาดสินค้าที่แน่นอนเพื่อรองรับการผลิตพืชผลทางการเกษตร
- 7) ต้องการองค์ความรู้การแปรรูปพืชท้องถิ่น
- 8) ต้องการปรับสภาพน้ำที่เป็นสนิมและน้ำกร่อย เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค และทางการเกษตร
- 9) ต้องการแหล่งน้ำทางการเกษตรที่เหมาะสมต่อพื้นที่
- 10) ต้องการตลาดชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้า
- 11) ต้องการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน
- 12) ต้องการมีการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดเพื่อกระจายผลผลิตทางการเกษตร
- 13) ต้องการองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงดิน
- 14) ต้องการทราบปริมาณธาตุอาหารในดิน
- 15) อยากให้หน่วยงานด้านการเกษตรระบุข้อมูลพื้นที่ความเหมาะสมในการปลูกพืช

เพื่อให้เหมาะสมในการปลูกพืชแต่ละชนิด

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 6 ประการ คือ**
 - 1.1) การชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.2) ขาดความรู้ทางด้านเกษตร
 - 1.3) การถดถอยของตลาดและเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ
 - 1.4) ดินเสื่อมโทรม
 - 1.5) การขยายตัวของชุมชนเมืองมีผลต่อการทำเกษตร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 11 ประการ คือ

- 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) น้ำเน่าเสีย
- 2.3) ดินชะล้างพังทลายทำให้ผลผลิตเสียหาย
- 2.4) โรคและแมลงเข้าทำลายพืชผลทางการเกษตร
- 2.5) ตลาดไม่เพียงพอต่อการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร
- 2.6) ขาดการส่งเสริมการแปรรูปพืชท้องถิ่น (ส้มควาย)
- 2.7) ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค และทางการเกษตร
- 2.8) การระบายน้ำในดินไม่ดี
- 2.9) การได้รับปัจจัยทางการเกษตรไม่ทั่วถึง
- 2.10) แรงงานไม่เพียงพอ
- 2.11) ทำการเกษตรแบบไม่ต่อเนื่อง

3) สภาพ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 8 ประการ คือ

- 3.1) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3.2) ดินมีสภาพเป็นกรด
- 3.3) โรคและแมลงระบาด
- 3.4) ใส่ปุ๋ยตามคำวิเคราะห์ดิน
- 3.5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดงานกระจายสินค้าของดีท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นการซื้อพืชผลทางการเกษตรในช่วงที่ผลผลิตตกต่ำและมีปริมาณมาก
- 3.6) การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาปุ๋ย อาหารสัตว์
- 3.7) ขาดแคลนน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภค บริโภค ทางทางการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 10 ประการ คือ

- 4.1) ดินมีสภาพเป็นกรด/ขาดธาตุอาหาร ทำให้พืชไม่เจริญเติบโต
- 4.2) พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงทำให้ยากต่อการจัดการในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- 4.3) ขาดองค์ความรู้ในด้านการปรับปรุงดิน ส่งผลให้การใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการของพืช
- 4.4) ไม่มีน้ำใช้ในช่วงฤดูแล้ง
- 4.5) การพังทลายของหน้าดิน ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย
- 4.6) การปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ มีผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร
- 4.7) สภาพภูมิอากาศของท้องถิ่น มีความเหมาะสมต่อการแพร่ระบาดของโรคและแมลง ทำให้ผลผลิตเสียหาย

4.8) ผลผลิตได้รับความเสียหายในช่วงฤดูแล้ง

4.9) การขาดตลาดจำหน่ายสินค้าส่งผลให้เกษตรกรไม่สนใจการทำเกษตร

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรเมล็ดพันธุ์ผัก ต้นจำปาตะสุต และฝรั่งกิมจู
- 5.2) รวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาสินค้าทางการเกษตร
- 5.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.4) นำหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำมาใช้ในการป้องกันการชะล้างพังทลาย
- 5.5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการน้ำ
- 5.6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการสร้างตลาดสินค้าเพื่อกระจายสินค้าออกจากพื้นที่
- 5.7) การปลูกผักในกระถางในพื้นที่ชุมชนเมือง
- 5.8) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- 5.9) การวิเคราะห์ดินเพื่อแก้ไขปัญหาดินเป็นกรดและขาดธาตุอาหาร
- 5.10) ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองป่าตอง ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำเสียในชุมชน

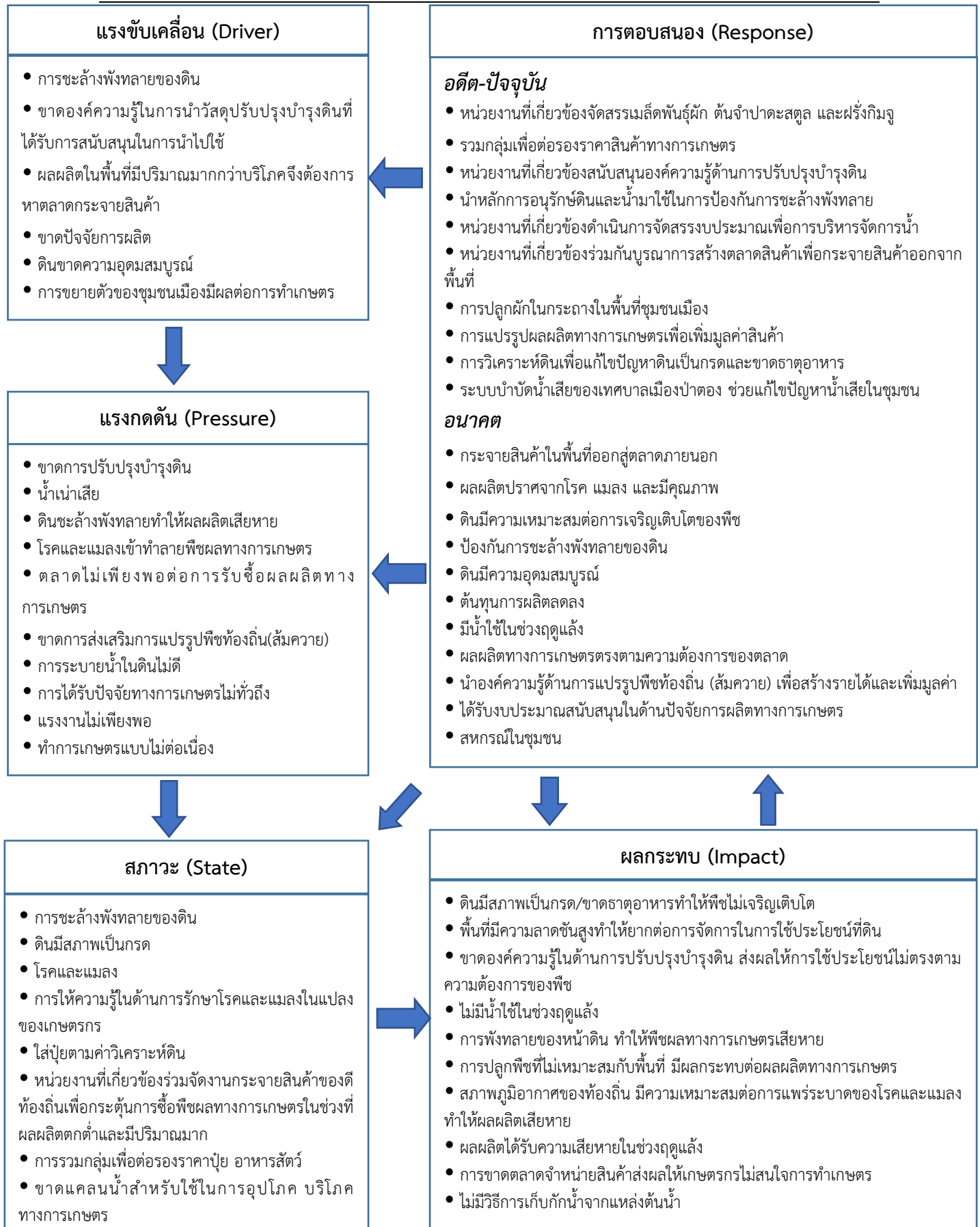
อนาคต

- (1) กระจายสินค้าในพื้นที่ออกสู่ตลาดภายนอก
- (2) ผลผลิตปราศจากโรค แมลง และมีคุณภาพ
- (3) ดินมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช
- (4) ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- (5) ดินมีความอุดมสมบูรณ์
- (6) ต้นทุนการผลิตลดลง
- (7) มีน้ำใช้ในช่วงฤดูแล้ง
- (8) ผลผลิตทางการเกษตรตรงตามความต้องการของตลาด
- (9) นำองค์ความรู้ด้านการแปรรูปพืชท้องถิ่น (ส้มควาย) เพื่อสร้างรายได้และเพิ่มมูลค่า
- (10) ได้รับงบประมาณสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- (11) สหกรณ์ในชุมชน

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราช่วงต้นฤดูฝน ยางพาราจะเริ่มเปิดกรีดได้ในปีที่ 7 หลังจากการปลูก และสามารถกรีดได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ และจะหยุดกรีดเพื่อพักหน้ายางพาราช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน

2) มะพร้าว มะพร้าวแก่จะให้ผลผลิตในปีที่ 5 มะพร้าวอ่อนจะให้ผลผลิตในปีที่ 4 โดยจะทำการปลูกในช่วงพฤษภาคม-มิถุนายน และใส่ปุ๋ยในช่วงพฤษภาคม-มิถุนายน และตุลาคม-ธันวาคม สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี

3) ปาล์มน้ำมัน จะให้ผลผลิตได้ในปีที่ 4 หลังจากการปลูก สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตดูแลผลแก่ตั้งแต่มกราคม-ธันวาคม และดูระยะเริ่มออกดอกใส่ปุ๋ย 2 ช่วง คือช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และช่วงตุลาคม-พฤศจิกายน

4) ไม้ผลผสมผสาน จะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ 5-7 ปีหลังจากการปลูก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดูแลรักษาและสภาพดินที่มีความเหมาะสม

5) พืชผักทั่วไป สามารถเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวได้ตลอดทั้งปี

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	พืชเศรษฐกิจ												
1. ยางพารา	ยางพารา												
2. มะพร้าว	มะพร้าว												
3. ปาล์มน้ำมัน	ปาล์มน้ำมัน												
ไม้ผล													
1. ไม้ผลผสมผสาน	ไม้ผลผสมผสาน												
พืชทั่วไป													
1. พืชผัก	พืชผัก												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา ทุเรียน สะตอ เงาะ มังคุด มะพร้าวแก้ว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

หน่วยแผนที่ดิน	ยางพารา	ทุเรียน	สะตอ	เงาะ	มังคุด	มะพร้าวแก้ว
Hh-lsA	S2ns	S2ns	N	S2ns	S2ns	S2ns
Koi-sclD	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S3e
Ko-sclA	N	N	N	N	N	N
Tim-sclB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
SC	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

: ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหารพืช

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยมีทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบ สมบูรณ์ พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 4,450 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 30.09 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 3,588 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 24.26 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดงกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 862 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.83 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็น เขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชน เมือง มีเนื้อที่ 1,761 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.91 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขต เกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดย อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้ข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วน ของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติ ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 129 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.87 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม, มะพร้าว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 1,344 ไร่ หรือ คิดเป็น ร้อยละ 9.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน

2) เขตเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชนเมือง (สัญลักษณ์ 2400) พื้นที่เขตนี้ เป็นการสร้างพื้นที่ทำการเกษตร บนความหวังจะหลอมรวมพื้นที่ชุมชนเมืองกับพื้นที่เกษตรกรรม มุ่งเน้นการทำการเกษตรในพื้นที่จำกัด เพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชน พัฒนาสู่การรวมกลุ่มเป็นตลาดในชุมชน สร้างรายได้และอาชีพให้แก่คนในเมือง รวมถึงได้มีการพัฒนาแนวทางและเทคโนโลยีในการทำการเกษตรให้เกิดความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ในตำบลอย่างสมดุลและยั่งยืน มีเนื้อที่ 288 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.95 ของเนื้อที่ตำบล สรุปรูปแบบที่เหมาะสมในพื้นที่ ดังนี้

- แบบแรก คือ เกษตรในเมืองที่พึ่งตนเองด้านอาหาร ส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อที่ จะบริโภคเอง เหลือจึงวางจำหน่าย นอกจากพึ่งตนเองแล้วอาจจะรวมไปถึงการผลิตเพื่อจะรับมือร่วมกับภัยพิบัติ หรือวิกฤติต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วย

- แบบที่สอง เป็นแบบเชิงพาณิชย์ ผู้ประกอบการเน้นการทำ CSA มีการทำ block delivery ส่งผลผลิตไปถึงหน้าบ้าน ในทำนองเดียวกันนี้อาจจะรวมถึงการใช้แนวทาง smart farming คือ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการออเดอร์ออนไลน์ รวมถึงการ contact ในระยะยาวกับผู้บริโภคเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค

- แบบที่สาม คือ การใช้สวนผักคนเมืองเพื่อเป็นงานอดิเรก เป็นกิจกรรมสันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ ของครัวเรือนรวมถึงของชุมชน ตลอดจนรวมทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ การเรียนรู้ของเด็ก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,694 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.73 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,808 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 25.74 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 886 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.99 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท โรงแรม เกตส์เฮาส์ เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 235 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.59 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 217 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.47 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ทะเลห้วย หนอง คลอง เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น บ่อน้ำ เป็นต้น

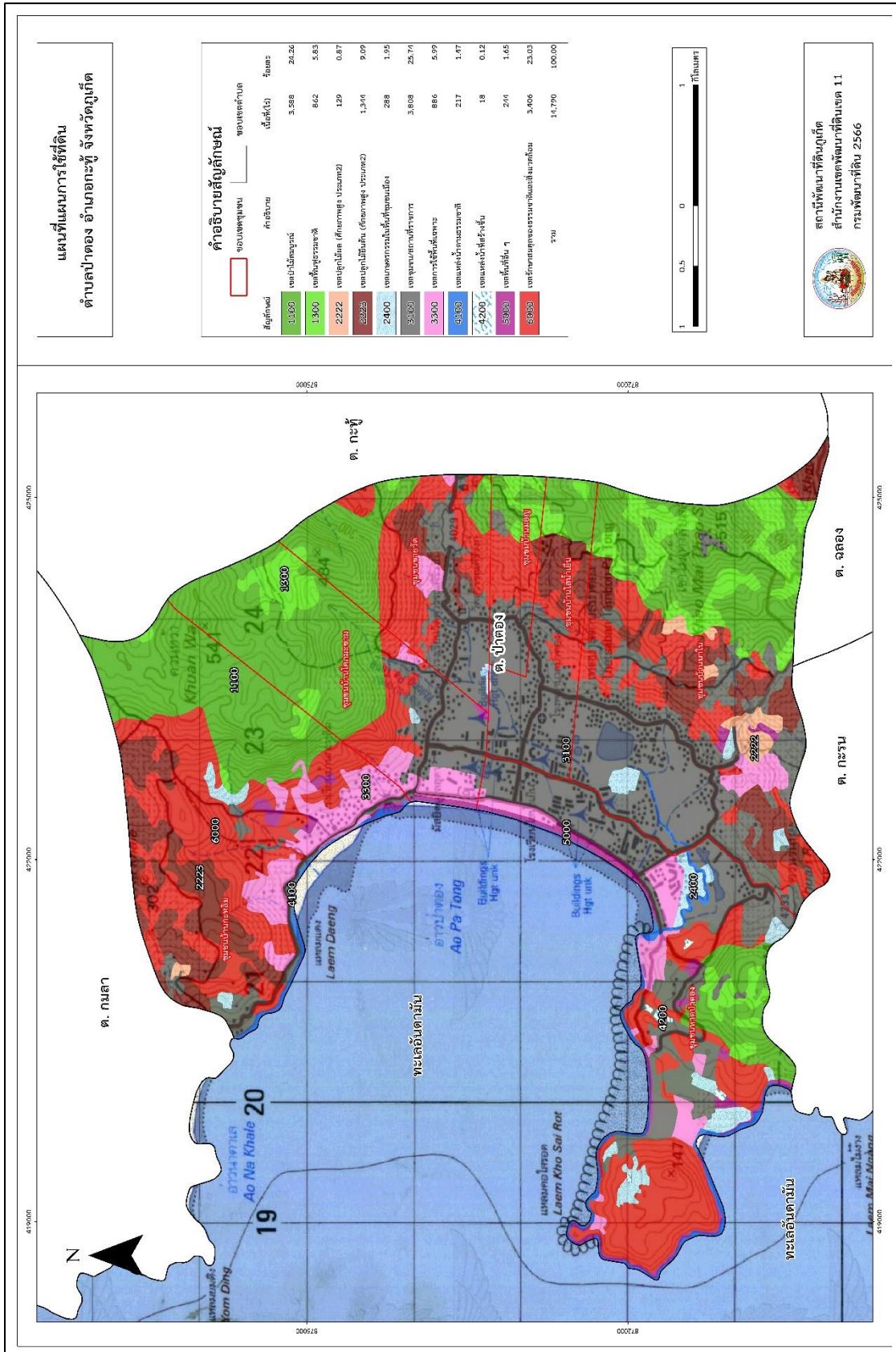
6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 244 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.65 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งหญ้าธรรมชาติ หาดทราย พื้นที่ถม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 3,406 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 23.03 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะห้ จังหวัดภูเก็ต

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	4,450	30.09
(1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	3,588	24.26
(2) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	862	5.83
2. เขตเกษตรกรรม	1,761	11.91
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	1,473	9.96
2.1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	1,473	9.96
(1) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	129	0.87
(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,344	9.09
2.2 เขตเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชนเมือง	288	1.95
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,694	31.73
(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,808	25.74
(2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	886	5.99
4. เขตแหล่งน้ำ	235	1.59
(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	217	1.47
(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	18	0.12
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	244	1.65
6. เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3,406	23.03
รวม	14,790	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ตแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตองไปเสนอต่อเทศบาลตำบลป่าตอง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2566

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์เฝ้าติดตาม
- (7) การจัดหาปูนโดโลไมต์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

2) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)

3) พื้นที่น้ำทะเลรุกล้ำ มีแผนงาน/โครงการการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน ดังนี้

- (1) การอนุรักษ์ฯ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ
- (2) พื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

4) การจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร มีแผนงาน/โครงการจัดองค์ความรู้ทางการเกษตรดังนี้

- (1) โครงการบำรุงดินดี
- (2) โครงการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมี
- (3) การพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดินตามบริบทของท้องถิ่น
- (4) สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินภาคสนาม (Test kit)

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
- (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลป่าตอง เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลป่าตอง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลป่าตองในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำจนเกิดแล้งซ้ำซาก (3) ปัญหาน้ำทะเลรุกล้ำพื้นที่ทำการเกษตรทำให้ผลผลิตเสียหาย และมีปัญหารองลงมา คือ ขาดปัจจัยการผลิตทางการเกษตรและองค์ความรู้ในการทำเกษตร ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ได้แก่ ดินเป็นกรด ดินเค็ม และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณ ลดลง เช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตร ลดลง

ในกรณีของปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลป่าตอง ซึ่งมีเนื้อที่ระดับความลาดชันมากกว่า 15% มีจำนวนมากถึง 655 ไร่ ระดับความลาดชันระหว่าง 5-15% มีจำนวน 342 ไร่ มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 12,719 ไร่ (รูปที่ 7-1) ทำให้สูญเสียธาตุอาหารไปกับปริมาณดินที่ถูกชะล้างมาตกตะกอนโดยตรง วิธีการปฏิบัติที่ลดการชะล้างพังทลายของดินจึงเป็นการลดการสูญเสียธาตุอาหาร สามารถแก้ไขได้โดยมาตรการทางวิธีกาล เช่นการไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ การทำขั้นบันไดดิน การยกร่องตามแนวระดับ การยกร่องขวางทางลาดชัน ปลูกพืชยืนต้นเป็นแนวขวางแนวลาดชันเพื่อลดความแรงของกระแสน้ำ การปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชแนวป้องกัน และการใช้ถุทรายและการปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวป้องกันขวางร่องน้ำ เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน จะต้องดำเนินการทั้งตำบล ได้แก่ (1) **ปัญหาดินกรด** ปรับปรุงดินโดยวัสดุปูน (โดโลไมท์) และมีการใช้วัสดุอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดิน (2) **ด้านปัญหาดินเค็ม** ปรับปรุงสภาพดินโดยใช้สารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปูนขาวหรือ ยิปซัม หรือ การเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ และควบคุมระดับน้ำใต้ดินที่เค็มโดยระบบระบายน้ำ แบบเปิด (3) **ด้านปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ** มีธาตุอาหารน้อย ควรปรับปรุงดินด้วยวัสดุอินทรีย์ ต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยคอก มูลสัตว์ รวมถึงการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารพืช และช่วยในการอุ้มน้ำ ได้ดีขึ้น ในกรณีของการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค/บริโภค และบางพื้นที่ขาดน้ำในการทำเกษตร รวมทั้ง เหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความ แห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์

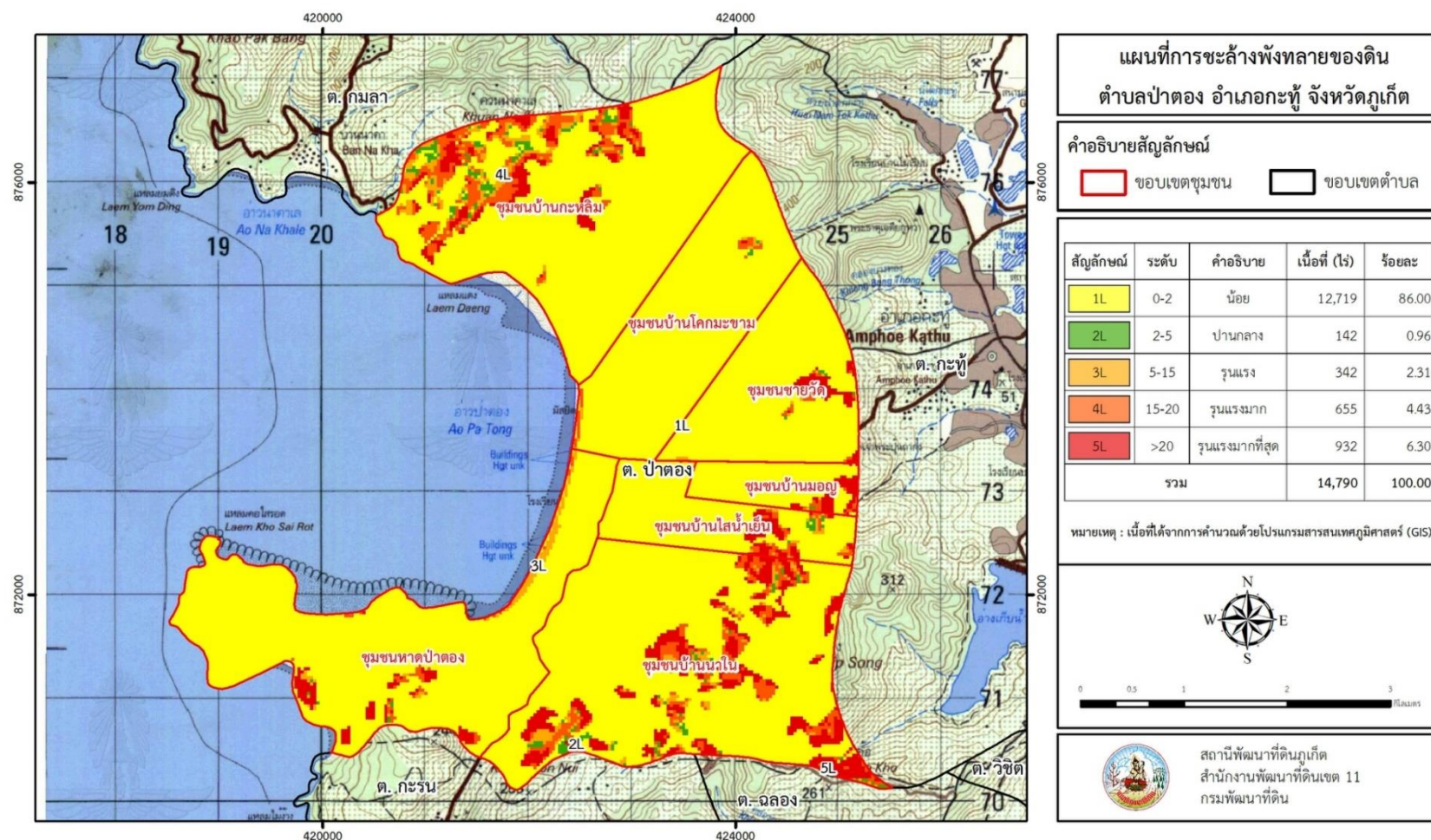
เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบล ต้องมีการจัดทำร่วมกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น ขุดเจาะบ่อบาดาล ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ภายใต้ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในกรณีพื้นที่น้ำทะเลรุกล้ำ การแก้ปัญหาดังกล่าว การแก้ปัญหาดังกล่าว โดยขุดสร้างคัน ดินล้อมรอบพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อป้องกันการรุกของน้ำเค็ม การขุดยกร่องปรับปรุงแปลงสำหรับปลูกพืช จัดหาแหล่งน้ำสำรอง เพื่อเก็บน้ำจืดจากแม่น้ำหรือกักเก็บน้ำธรรมชาติ หรือขุดบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำใต้ดิน ขึ้นมาใช้และระบายน้ำเค็มออกจากแปลงปลูกให้หมด แล้วจัดหาน้ำจืดมาให้แก่ต้นไม้ผล เพื่อช่วยให้ต้นไม้ออกผลมีชีวิตรอดอยู่รอดอีกทั้งยังช่วยล้างความเค็มของดิน

ในกรณีเกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการทำเกษตรกรรม ต้องการเข้าถึงการจัดการดินที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพืช สามารถเข้าร่วมกับโครงการบัตรดินดีโครงการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีการพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566-2570

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 285 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,471 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.7 การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน(ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง) 1.8 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยการใช้ พด. 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	
รวมพื้นที่เกษตรกรรม	รวมแผนงาน/โครงการ	

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 285 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,471 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3) จัดอบรมการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการโรค/แมลงศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร) 4) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 212 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลป่าตอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	1. ปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ราย	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พด.
เขตปลูกไม้ ผล/ไม้ยืนต้น และเขตเกษตร ผสมผสาน	1.2 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พด.
เขตปลูกไม้ ผล/ไม้ยืนต้น และเขตเกษตร ผสมผสาน	1.3 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	-	1	1	1	1	5	-	2,850	2,850	2,850	2,850	11,400	พด.
เขตปลูกไม้ ผล/ไม้ยืนต้น และเขตเกษตร ผสมผสาน	1.4 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดิน กรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ		1	1	1	1	4	-	20,600	20,600	20,600	20,600	82,400	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม/ พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	75,000	75,000	75,000	75,000	75,000	375,000	90,000	90,000	90,000	90,000	90,000	450,000	พด.
	4. การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น และ เขตเกษตร ผสมผสาน	4.1 การก่อสร้างระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	50	50	-	-	100	-	106,000	106,000	-	-	-	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น และ เขตเกษตร ผสมผสาน	4.2 การก่อสร้างระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เสี่ยงภัยพิบัติทาง การเกษตร	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น และ เขตเกษตร ผสมผสาน	4.3 การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำพร้อม ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:

<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

